

סיפור פגישת אליהו ואלישע

אביה הכהן

וַיֵּלֶךְ מֹשֶׁם וַיִּמְצָא אֶת אֱלִישֶׁע בֶּן שָׁפָט, וְהוּא חָרַשׁ שְׁנַיִם עֶשֶׂר צִמְדִּים לְפָנָיו וְהוּא בְּשָׁנִים הָעֶשֶׂר וַיַּעֲבֹר אֵלָיוּ אֱלִיהוּ אֵלָיו.
וַיִּשְׁלַף אֶדְרֵתוֹ אֵלָיו.
וַיַּעֲזֹב אֶת הַבֶּקֶר וַיֵּרֶץ אַחֲרֵי אֱלִיהוּ וַיֹּאמֶר אֲשַׁקֶּה נָא לְאָבִי וּלְאִמִּי וְאֶלְכָה אַחֲרָיו.
וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ שׁוֹב כִּי מָה עָשִׂיתִי לָךְ.
וַיֵּשֶׁב מֵאַחֲרָיו וַיִּקַּח אֶת צֶמֶד הַבֶּקֶר וַיִּזְבְּחֵהוּ וַיַּכְכְּלֵי הַבֶּקֶר בְּשֶׁלֶם הַבָּשָׂר וַיִּתֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ וַיִּקֶּם וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵי אֱלִיהוּ וַיִּשְׁרְתֵהוּ (מלכים א יט יט-כא).

במאמר הבא ברצוני להתייחס לפסוקים שהובאו כאן בשלושה מעגלים, שהם הסיפור גופו, הסיפור בהקשרו והסיפור אל מול סיפורים אחרים.¹

מעגל א – הסיפור גופו

הסיפור על פגישת אליהו ואלישע הוא בן שלושה פסוקים בלבד. האם ניתן להגדיר את הפסוקים כסיפור, או אולי הפסוקים הם רישום קצר של פגישה, מעין דיווח טכני? לדעתי שלושת הפסוקים הם סיפור בעל עלילה ושלימות פנימית מופלאה ועל כך ברצוני לעמוד בדברים הבאים.

הסיפור מעלה מספר שאלות: מה פשר השלכת האדרת? מדוע אליהו אינו קורא לאלישע בפיו? ומה פשר דברי אליהו "לך שוב כי מה עשיתי לך" – והרי הוא רצה שאלישע יקום וילך אחריו. רד"ק לפסוקינו מתייחס לשאלות אלו ומפרש כך:

עשה לו סימן שילך אחריו. ולא אמר לו בפירוש כי ידע שיבין כי מה' יהיה נביא וידע כי האל נתן בלב אלישע ללכת אחריו לשרתו. לפיכך לא עשה לו אלא סימן. ומה שאמר לו "לך שוב כי מה עשיתי לך", לנסותו אם היה אומר בלב שלם.

1 בדרך זו של חלוקה למעגלים כבר הלך יאיר זקוביץ – ראה 'זקוביץ', "עלה קרח עלה קרח", מעגלי פרשנות בספרות המקרא, מחקרי ירושלים בספרות עברית ח (תשמ"ה), עמ' 7-23.

רד"ק מפרש שאליהו לא קרא לאלישע בפיו מכיוון שאליהו היה בטוח שאלישע יבין מעצמו את הרמז, את השלכת האדרת. רד"ק אינו עומד על משמעות השלכת האדרת אלא על עצם השתיקה: אין דיבור בפגישה משום שלא היה בה צורך. להלן אנסה לתת משמעות נוספת לסיפור.

המעשה הדומם הוא מעין סמל לדרכו של אליהו, איש הקנאה הבודד שלעולם אין לו חברותא. החיבור של אליהו אל העולם הוא התוכחה – הוא עולה על בימת המקרא בתוכחה לאחאב, הוא שב ומוכיח את אחאב על רצח נבות ולבסוף מוכיח את אחזיה על דרישתו בבעל זבוב. המדרש שם בפי הקב"ה תוכחה כלפי אליהו: "לעולם אתה מקנא" (פסקי דרבי אליעזר, מהדורת היגער פרק כח). אין לאליהו חיבור אל אחאב וגם אין הוא מופיע בחברתם של בני הנביאים. מעין סמל לבדידותו הם דבריו בהר הכרמל, "ויאמר אליהו אל העם אני נותרתי נביא לה' לבדי" (מלכים א' יח כב), ודבריו בהר חורב, שהוא חוזר עליהם פעמיים: "קנא קנאתי לה' וְאַתָּה אֲנִי לְבַדִּי" (שם יט י, יד). אליהו אינו מסוגל לקרוא לאלישע בפיו, ובדממה הוא משליך את האדרת. האדרת אינה פריט לבוש בעלמא אלא מהווה סמל וסימן לאליהו. בהר חורב אליהו מסתיר את פניו באדרתו, האדרת נופלת מאליהו בעלותו השמים ונפילתה מסמלת את מעבר רוח ה' מאליהו לאלישע, ובשעה שאחזיה שומע את תיאורו של הנביא שפגשו שליחיו כ"איש בעל שער", מיד הוא אומר "ויאמר אליהו התשבי הוא" (מלכים ב' א ח).² אם כן, האדרת היא סמל לדרכו של אליהו והשלכת האדרת היא מעין קריאה של אליהו לאלישע ללכת אחריו בדרכו, דרך הקנאה. אלישע נכון ללכת מיד אחר אליהו, אולם הוא רוצה להיפרד מאביו ואמו. הכתוב מתאר שתי דמויות מנוגדות: אליהו הקנאי המתבודד, שאינו יכול להוציא מפיו אפילו את הקריאה לאלישע לבוא אחריו, ומולו אלישע המחובר לבית למשפחה ולעבודה. דברי אליהו "לך שוב כי מה עשיתי לך", משמעם "מה לי ולאיש כמוך הקשור אל החיים המעשיים!". אך אלישע אינו נרתע מהתנהגותו של אליהו. אלישע שב מאחרי אליהו, נותן לעם לאכול ורק אחר כך הולך אחרי אליהו. בסיפור קצר כל כך הצליח המספר המקראי לתאר ביד אומן את שתי הדמויות – את אליהו בבדידותו ואת אלישע וקשריו. מעשיו של אלישע בעת הפגישה הראשונה הם מעין בית-אב לדרך הנהגתו. מעשהו הראשון של אלישע הוא ריפוי המים ביריחו, ולאחר מכן רוב מעשיו הם גמילות חסד. גם התיאור של הליכת אליהו ואלישע ועליית אליהו השמימה מעלה קורים דומים, שנעמוד עליהם בהמשך הדברים. כך, התמונה הראשונה שהכתוב מציג את אליהו ואלישע אוצרת בתוכה בתמונה קטנה את מה שבהמשך הסיפור יבוא לידי פיתוח וגילוי.

2 פירשתי את הפסוק כ"מקרא חסר", שפירושו "איש בעל אדרת שער", בדומה לפסוק בזכריה יג ד. אומנם ניתן לפרש את הפסוק שכוונתו איש בעל שיער ארוך. וראה בפרשני ימי הביניים ובפירושי דעת מקרא ועולם התנ"ך לפסוקנו.

מעגל ב – הסיפור בהקשרו

הסיפור הקודם בספר מלכים מספר על מעשי הקנאה של אליהו ועל הליכת אליהו להר חורב. חז"ל פירשו במדרשים רבים שדברי ה' "ואת אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשח לנביא תחתיו" (מלכים א' יט טז) משמעם הודעת פיטורין לאליהו בעקבות קנאותו היתרה:

אליהו תבע כבוד האב ולא כבוד הבן, שנאמר "קנא קנאתי ליי' אלהי צבאות" וגו' (שם שם טז), ומה נאמר שם "ויאמר ה' אליו לך שוב לדרכך מדברת דמשק", וגומר, "ואת יהוא בן נמשי תמשח למלך על ישראל ואת אלישע בן שפט תמשח לנביא תחתיו", שאין תלמוד לומר "לנביא תחתיו" אלא שאי אפשרי בנבואתו.³

ובמקום אחר מובא מדרש דומה:

היה לו שיאמר לפניו: רבונו של עולם, בניך הם, בני בחוניך הם, בני אברהם יצחק ויעקב שעשו לך רצונך בעולם. ולא עשה כן, אלא אמר לפניו: "קנא קנאתי לה' אלהי צבאות וגו'". התחיל הקב"ה לדבר עמו דברי תנחומים, אמר לו: כשנגילתי ליתן להם תורה על הר סיני, לא נגלו עמי אלא מלאכי השרת שהן רוצין בטובתן... המתין לו שלש שעות, ועדיין בדבריו הראשונים הוא עומד, "קנא קנאתי לה' אלהי צבאות". באותה שעה אמרה לו רוח הקודש לאליהו: "לך שוב לדרכך מדברת דמשק וגו' ואת יהוא בן נמשי תמשח למלך על ישראל ואת אלישע בן שפט וגו'", ומה שבדעתך איני יכול לעשות.⁴

הכתוב, כדרכם של המקראות, אינו מתאר את עולם הרגשות של גיבוריו, אולם אנו הקוראים שואלים את עצמנו האם השלים אליהו עם פיטוריו ועם כך שאיש אחר יירש את מקומו? אין בכתובים התייחסות גלויה לשאלה זו אולם אנו נחפש את התשובה בסמיכות הכתובים. סיפורנו פותח במילים "וילך משם". הסיפור הוא המשך של מה שקרא בסיפור הקודם. אליהו אינו מבצע את רגשותיו, אך הדממה בסיפור היא חלון אל המתרחש בנפשו של אליהו. התיאור הדומם בא לתאר את הקושי שאליהו מצוי בו – אליהו אינו מסוגל לקרוא לאלישע בפיו, וללא אומר הוא משליך את האדרת. אליהו מצטווה למלא שלש שליחויות:

ומשחת את חזאל למלך על ארם. ואת יהוא בן נמשי תמשח למלך על ישראל ואת אלישע בן שפט מאבל מחולה תמשח לנביא תחתיו (מלכים א' יט טז-טז).

3 מכילתא דרבי ישמעאל פסחא א, מהדורת הורוויץ ורבינ עמ' 4.

4 סדר אליהו זוטא ח, מהדורת איש-שלום עמ' 186.

אליהו אינו ממלא את שתי השליחויות הראשונות אלא את השלישית בלבד, ובכתוב אין הסבר להתעלמותו של אליהו ממינוי מלך לאדם ומינוי מלך בישראל. כפי שציינו, הכתוב אינו מתאר בגלוי את המתרחש בנפשו של אליהו, אך סמיכות הפרשיות מאירה את סיפורנו באור חדש. אליהו אינו מקיים את צו ה' והתנהגותו היא מעין מרי סביל. כביכול אומר אליהו לקב"ה: אם דרכי לא התקבלה אין אני ממשיך בשליחותי ואין לי אלא למנות לעצמי מחליף ולהסתלק מן העולם. זו אמירתו של אליהו בראש פרק י"ט: "וישאל את נפשו למות ויאמר רב עתה ה' קח נפשי כי לא טוב אֶנְכִי מֵאֲבֹתִי" (שם יט ד).

בין סיפורנו וסיפור עליית אליהו השמימה

בין סיפור הפגישה של אליהו ואלישע וסיפור פרידתם יש הקבלות רבות: בשני הסיפורים נזכרת השלכת אדרת על אלישע המסמלת את מעבר הכוח מאליהו לאלישע. בשני הסיפורים מנסה אליהו להיפטר מאלישע: בסיפורנו "לך שוב", ובסיפור הפרידה שלוש פעמים מנסה אליהו להיפטר מאלישע "שב נא פה כי ה' שלחני" (מלכים ב ב ד, ו). בשני הסיפורים אלישע מוצג כמי שמתקשר עם העולם ואליהו כאיש בודד: בסיפור הראשון אלישע מנשק לאביו ולאמו ונותן לעם לאכול ובסיפור השני בני הנביאים ניגשים בכל תחנה של המסע אל אלישע, אך איש אינו מעז לגשת אל אליהו. מה פשר ההקבלות? דומה שעצם הסיפור השני מעלה תמיהה. הסיפור על עליית אליהו מספר על מעבר הרוח מאליהו לאלישע, והרי כבר בסיפור הראשון השלכת האדרת מסמלת את מעבר הרוח ומדוע יש צורך בסיפור שני? הסיפור השני מספר על נסיונותיו של אליהו להיפטר מאלישע ועל כך שעד הרגע האחרון אליהו לא היה בטוח שאלישע הוא היורש – "אם תראה אתי לִקְחָה מֵאֲתָךְ יְהִי לְךָ בְּןִי וְאִם אֵין לֹא יִהְיֶה" (שם ב י). ראיית שני הסיפורים כרצף סיפורי מלמדת שאלישע אומנם שירת את אליהו אך אליהו לא היה בטוח שאלישע הוא היורש. חוסר ידיעתו של אליהו מורה שאליהו לא העריך את אלישע כמי שראוי לרשת אותו ועל כן הוא ניסה להיפטר ממנו, הן בפגישה הראשונה והן בפגישה האחרונה. אליהו איש הקנאה והאש אינו מסוגל לראות את העוצמה שבאיש פשוט מן היישוב המנשק לאביו ולאמו ונותן לעם לאכול. הסיפור מלמד על כשלונם של אליהו ועל כך שאלישע ראה את אליהו עולה השמימה. מעשה זה ניתן להידרש כמין סמל – הראייה פירושה הבנה. אלישע מבין ורואה את העוצמה שבאליהו אך דרכו שונה, ואילו אליהו בקנאותו אינו מסוגל להבין את עוצמותיו של אלישע.

מעגל ג – בין סיפורנו לסיפורים אחרים

סיפורים על פגישה של רב עם תלמידו הגדול חוזרים בגירסאות דומות בחברות ובתרבויות שונות. כך לדוגמה יש בעולמה של החסידות סיפורים ארוכים על פגישת "הבעל שם טוב" עם שני תלמידיו הגדולים, המגיד ממזריטש והרב "בעל התולדות", ר' יעקב יוסף מפולנאה. כלל נקוט בידנו: כשם שאין פרצופיהם ודעתם של כל בני האדם שווים כך אין סיפור שווה לחברו, וכל סיפור יש לו ייחודו הנותן לו את משמעותו ומקומו המיוחדים. ההשוואה בין סיפורנו לסיפורים אחרים תסייע בידינו לחדד ולהבין את ייחודו של סיפורנו.

נשווה תחילה את הסיפור במקרא לשכתובו של הסיפור על ידי יוסף בן מתתיהו בקדמוניות היהודים:

ומצא את אלישע בן שפט חורש ואתו אנשים אחרים נוהגים שנים עשר צמדי בקר. ונגש אליו והשליך את בגדו עליו. מיד התחיל להתנבא ועזב את השוורים והלך אחרי אליהו. וכשבקש שיורשה לו לברך את הוריו לשלום, צוהו הנביא לעשות זאת. והוא נפרד מהם והלך אחרי אליהו והיה תלמידו ומשרתו על ימי חייו.⁵

על פי יוסף בן מתתיהו אלישע מתנהג כחסיד ההולך אחר רבו – הוא אינו נפרד מאביו ואמו אלא לאחר שאליהו מרשה לו לעשות זאת, והוא אינו נותן לעם לאכול שהרי רבו לא ציווה עליו לעשות זאת. יוסף בן מתתיהו טישטש את הקווים המיוחדים כל כך של סיפורנו. דומה שליוסף בן מתתיהו אין מגמות או כוונות נסתרות בדרך סיפורו את הסיפור. יסוד כשלונם הוא כשלונם של שכתוב לא רגיש, אך הפסדו יצא בשכרו והוא מדגיש את ייחודו של הסיפור המקורי בתנ"ך.

סיפורנו והסיפור על עליית אליהו השמימה מספרים על העברת הרוח מן הרב אל התלמיד. סיפור זה מעלה שאלות בדבר מהותה של הנבואה: האם היא מעין כוח מאגי הניתן להעברה? האם בכוחו של הרב לתת את הכוח לתלמיד? בנושא זה עוסק סיפור קברות התאוה המספר על נבואת משה ושבעים הזקנים (במדבר יא).

5 מכיוון שמכאן ואילך אני מתמקד בעבודת השוואה מן הראוי להביא כאן פסיקה קצרה המתייחסת לנושא: "בכלל דרך העבודה צריך להיות: להשנות על כל ענין את הבעלי לעומת הירושלמי, וחיפוש בכל המקורות השייכים לו, מהקדמונים: התרגומים, המסורות, תשובות הגאונים וכו', עד דברי האחרונים: בעלי ההלכה, הפוסקים, המבשרים וכו'. לחקור גם על העבודה החיצונית, כשל הנכרים, הקראים, ולברר את המקום שהלכו בו לפי תומם בדרך ישרה ומקום המעדת רגליהם. ובכלל להרבות בחיפוש, בחקירה של ישוב הדעת, ולמעט בהשערות ודמיונות" (הרב א"י קוק, אגרות הראיה, ב, ירושלים תשכ"ב, עמ' קכב, איגרת לרב ישראל פורת בדבר מכוון לתלמוד בבלי – סדר נזיקין, י"ח בסיון תרע"ג).

6 קדמוניות היהודים, בתרגום אברהם שליט, ירושלים תש"ד, ספר שמיני 354, עמ' 303.

סיפור קברות התאוה דורש דיון ארוך ולא כאן המקום להאריך בביאורו ומשום כך נתייחס אליו בקצרה בלבד. בזמן שמשוה היה עם שבעים הזקנים באוהל מועד ניבא ה' את אלדד ומידד במחנה, והשאלה המתבקשת היא מה צורך יש בנבואתם? דומה שכאן מצוי סודו של הפרק. שבעים הזקנים התנבאו מרוחו של משה: "ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם" (במדבר יא יז). נבואת שבעים הזקנים היא מעין הבזק חד-פעמי ללא המשך: "וירד ה' בענן וידבר אליו וַיֵּאצֶּל מִן הָרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל שְׁבַעִים אִישׁ הַזִּקְנִים וַיְהִי כְנוּחַ עֲלֵיהֶם הָרוּחַ וַיִּתְנַבְּאוּ וְלֹא יָסְפוּ" (שם שם כה). נבואת שבעים הזקנים אין לה קיום משום שהיא נבואה מרוחו של אחר. הנביא מרגיש את דבר ה' בגופו ובנפשו והיא "כְּאֵשׁ בְּעֶרְתָּ עֶצֶר בְּעֶצְמֹתַי" (ירמיהו כ ט), ובמקום שהנביא מצוי, שם הוא צועק את דבר ה'. נבואה מעין זו היא נבואת אלדד ומידד המתנבאים מרוח ה' ולא מרוחו של משה. מסקנת הסיפור היא שלא ניתן להעביר את רוח הנבואה מן הרב אל התלמיד; ואלו הם דבריו של משה: "ומי יתן כל עם ה' נביאים כי יתן ה' את רוחו עליהם" (שם שם כט). מסקנה זו מעלה תמיהה על סיפור פגישת אליהו ואלישע: כיצד יכול היה אליהו להעביר את רוח הנבואה בשלכת האדרת? אמנם אין בסיפורנו אמירה ברורה שהשלכת האדרת היא העברת רוח הנבואה, אולם דומה שמוקד סיפורנו הוא הניגוד. אלישע אינו נסתר אל האש הגדולה של רבו, וגם בהיותו תלמיד של רבו הוא שומר על דרכו הייחודית. בדרך זו אין כאן שיכפול והעתקה אלא יצירה חדשה של אלישע, וכנצחית יש לה כוח ועמידה.

כותבי האוונגליונים⁷ תיארו את דמותו של ישו בתיאורים ששאבו מן התנ"ך, ובעיקר ממסכת סיפורי אליהו ואלישע.⁸ אין לתאר את הדברים כהעתקה גרידא, שהרי יצירת דת

7 התלמוד הבבלי, בצטטו מכתביהם מכנה את החיבור "און גליון" או "עון גליון" (מדרש שם), ראה שבת קטז ע"ב, על פי דפוס ונציה ר"פ-רפ"ג, שעדיין לא צונזר. אציג את הסיפור במלואו, כיוון שהוא, כמוכן, מצונזר בדפוסים הרגילים, אך במהדורות שטיינזלץ, כדרכו, מובא הסיפור בלי השמטות הצנוזרות: "רבי מאיר קרי ליה און גליון ויתן קרי ליה עון גליון. אימא שלום דהוה שקיל שמא דלא מקבל שוחדא בעו לאחובי ב"י אע"ל ליה שרגא דרהבא ואוול לקמיה אמרה ליה בעינא דניפלגי לי בנכסי דבי נשי אמר להו פלוגו אל כתיב לן במקו ברא ברתא לא תירות אל מן יום דגליתון מארעכו איתגטלי אוריית דמשה ואיתייהיבת עון גליון וכתיב ביה ברא וברתא כחדא ירתון לתמר הדר עייל ליה איהו חמרא לובא אמר להו ששפילית לסיפיה דעון גליון וכתיב ביה אנא עון גליון לא למיפח' מן אוריית דמשה אחיתי אלא לאוספי על אית' דמשה אחיתי וכתיב ביה במקרא ברא ברתא לא תירות אמרה ליה נהור נהורין כשרגא אל רבן גמליאל אתא חמרא ובשח לשרגא". וראה גם: א"א אורבך, חז"ל – אמונות ודעות, ירושלים תשל"ו, עמ' 269; א' שנאן, אותו האיש – יהודים מספרים על ישו, ירושלים 1999, עמ' 39-46.

8 ישו מחיה מתים (ראה לדוגמה מתי ט) כאלהו ואלישע; ישו מרפא מצרעת (שם ח א-ה) כמעשה אלישע ונעמן; ישו נתן חמש כיכרות לחם לקהל רב (שם יד יז-כא) כמעשה אלישע (מלכים ב ד מא-מד). סיפור מותו של ישו ועלייתו השמימא מזכיר עד מאוד את סיפור עליית אליהו השמימא. המסקנה מקריאת האוונגליונים היא שכתוביו ניסו ליצור רקע מקראי לסיפורים, כשהמוקד הוא סיפורי אליהו ואלישע.

חדשה מונעת בכוחות פסיכולוגיים וחברתיים אדירים, ומערכות הסיפורים משקפות את עולמם של הכותבים. דווקא משום כך השוואה בין המקרא לסיפורים מקבילים תאיר ותבליט את ייחודו של הסיפור והמספר המקראי. והנה, גם לסיפור הקצר על פגישת אליהו ואלישע מצאנו מקבילות באוונגליונים:

ויהי בהתהלכו על יד ים הגליל והנה שני אנשים אחים שמעון הנקרא פטרוס ואנדרי אחיו משליכים מצודה בים כי דייגים הם. ויאמר אליהם לכו אחרי ואשימכם לדייגי אנשים. ויעזבו מהרה את המכמורות וילכו אחריו. ויהי כעברו משם וירא שני אנשים אחים אחרים. את יעקב בן זבדי ואת יוחנן אחיו עם זבדי אביהם והמה מתקנים את מכמורתם ויקרא אליהם. ויעזבו מהרה את האניה ואת אביהם וילכו אחריו.⁹

קווי דמיון ברורים קושרים את שני הסיפורים לסיפור פגישת אליהו ואלישע. במקרא ובאוונגליון הרב פוגש את תלמידו או תלמידיו, שלאחר הסתלקותו ימשיכו את שליחותו בעת שהם עוסקים במלאכתם, ומיד את עוזבים כל אשר להם ואת בית הוריהם והולכים אחר המורה הרוחני. ייחודו של הסיפור התנ"כי ניכר דווקא על רקע הסיפור הדומה כל כך. הסיפור באוונגליון מתאר את כוחו האדיר של ישו הסוחף את תלמידיו אחריו, שמיד הם רצים אחריו ואין להם בעולמם אלא רבם. ניגודו של הסיפור הנוצרי הוא הסיפור על אליהו ואלישע. אלישע, תלמידו הגדול של אליהו, הוא בעל אישיות עצמית שאינה מאבדת את ייחודה אל מול האש הגדולה של הרב. הצייתנות היא סוד הסיפור באוונגליון, ועמידתו העצמאית של התלמיד היא סודו של הסיפור במקרא. קווים אלו מצאנו בעוד סיפורים רבים על ישו ותלמידיו וכאן נציג רק עוד סיפור אחד:

ואל איש אחר אמר לך אחרי והוא אמר אדוני תן לי ואלכה בראשונה לקבור את אבי. ויאמר אליו ישוע הנח למתים לקבור את מתייהם ואתה לך הודע את מלכות האלהים. ויאמר עוד איש אחר אלכה אחרך אדוני אך הניחה לי בראשונה להיפטר מבני ביתי. ויאמר ישוע השם ידו על המחורשה ומביט אחריו לא יכשר למלכות אלוהים.¹⁰

9 מתי ד יח-כב (תרגום פרנץ דליטש); כן ראה באוונגליונים המקבילים: מרקוס א טז-כ, לוקס ה א-יא. רבים מן הפרשנים הנוצרים לספר מלכים עמדו על ההקבלות – ראה: J.A. Montgomery, *Kings* – מספר האוונגליון יצרו דמיון גם בהקשר של הסיפורים. הסיפור על אליהו ואלישע בא אחר הסיפור של הליכה של ארבעים יום להר חורב, והסיפור על ישו ותלמידיו בא לאחר הצום של ישו ארבעים יום וארבעים לילה (ראה מתי ד).

10 לוקס ט טז-כב (תרגום דליטש).

אנשים אלו – כאלישע – רוצים להיפרד תחילה מבני ביתם, וישו – כאליהו – רואה חולשה ברגשות האנושיים. ההבדל התהומי הוא בנקודת התצפית של המספר. בסיפור באוונגליון רצונו של האיש להיפרד מהוריו מוצג כבגידה. עמדתו של ישו בסיפור מתקבלת על ידי המספר והוא גיבור שאינו נתון לביקורת בידי המספר. אך אין הדבר כן בסיפור המקראי: אליהו גוער באלישע שרוצה להיפרד מהוריו "לך שוב כי מה עשיתי לך", אולם אלישע אינו מציית. המספר משכיל להציג את אישיותו המיוחדת של אלישע אל מול רבו, וכך פותח את מבטו של הקורא אל מבט מורכב ומעניין – תלמיד אמיתי אינו צייתן המאבד את אישיותו אלא תלמיד ששואב מלוא חופניים מרכו אולם דרכו היא דרכו שלו ואינה דרך רבו.

כידוע, הנוצרים הראשונים היו יהודים, ובדורות ראשונים של הנצרות אמונתם היתה עדיין קרובה לאמונת ישראל, ויש להרהר מדוע מחלוקות אדירות כמחלוקות בית שמאי ובית הלל לא גרמו לפילוג בעם ישראל ואילו המחלוקות בין היהודים לנוצרים גרמה לפילוג ולהוצאתם של הנוצרים מכלל ישראל. אפשר להעלות תשובות רבות, וכאן רצוני לציין נקודה אחת: הערצה של אדם וחוסר ביקורת היא ראשיתו של תהליך מסוכן שסופו האלהת דמותו של מושא ההערצה. כאן, בנקודה זו, בא ייחודו של הסיפור המקראי. אליהו הוא ללא ספק דמות נערצת, ועם כל זאת הוא אדם וכאדם הוא טועה ויש לו חולשות; הוא אינו מאמין בכוחותיו של אלישע ומנסה להיפטר ממנו. בשלושה פסוקים הצליח המספר להעמיד סיפור שלם המציג עוצמה וחולשה, דיבור ודממה.